Излази три пута на недељу: Уторником, Четвртком и Суботом.
Стаје у Србији на годину 120 гр., на 6 мес. 60 гр., на 3 мес 30 гр.; а у Аустрији: на годину 12 фор., на 6 мес. 6 фор., на 3 мес. 3 фор. без штемпларине.

ВИДОВ ДАН.

За огласе плаћа се по 2 гр. ч. од врсте за три пута.
Неваплаћена писма примају се само од дописника и шаљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Обе су у старом здању бр. 54.

БРОЈ 42. У Београду, 15. Априла 1865. ГОДИНА V.

Кад погледамо како је данас у цивилизованом свету и с ову и ону страну океана, то се дивити морамо како много има ствари, за које би крајње време било да се реше, а ипак колико се по броју и важности умножавају, толико се по круговима, који пресуђују, мање може да нађе основа за задовољно решење.

Прво долази још једнако заплетена ствар полабских војводства. Средствима, која се употребљавају, тешко да ће она моћи да се реши. А за што се та, у зачетку свом онако чиста ствар тако заплела? Што на једној страни нема енергије, а на другој нема правне свести. Војводства су као дашчица на којој се игра шаха, где се повлачимо и тамо и амо да прикријемо праву намеру. Један који игра рад би био да не изгуба а други хоће да добије; публици која гледа почиње време бивати дуго, и који је год пажљиво пратио игру признаје, да јој нема краја, док се не би когод снажно умешао. Жалосно је пак што ту нису измишљене војске, него се ради о кожи народа, који би имао да и сам каже штогод о својој судбини. Други политичари у Европи чекају док се не заће кудгод, одакле нема изласка, па онда истом да се дигну са свом снагом, а међу тим ствар врло важна, која засеца у правну свест времена, стоји у неизвесности, и неизвесност ова узнемирује све под једнако.

У Италији на ново свакојаки појави гоне да се уреди судбина полуострва, али с једне стране недостаје моћ а с друге немају добре воље. Шта је учињено с премештањем престолнице у Флоренцију, кад су у Риму још једнако фаталистично тврдоглави, кад је у Неапољској још једнако несигурност, кад ће нова војска (од француских драговољаца — као што кажу) да дође у вековечну варош? Италијанско је питање — то је сад очевидно — прави Гордијев чвор, који се може раскинути, али раздрешити не може; вештарење и мудричење ту помаже колико и лепе речи на болничкој постељи: ту је херојичко средство потребно! Што се више хоће да се избегне радити енергично, толико ће нужније бити да се енергично ради; ту је тако исто као и с гладним човеком: што је ко већма гладан, то је све нужније да му се хлеба да. Јер пропусти ли се данас темељно решити италијанско питање, које је за сад према околностима још доста чисто, тим ће доцније кад се заплете врло тешко бити да се и само на чисто изведе. Већ хоће да се излегу нове ствари у овом питању, а ко зна докле ће још пресуђивати који данас пресуђују? И у народном животу долазе часови, где падају сви бедеми ауторитета, где се струја народне воље, дуго уздржавана, ни чим више уздржати не може. А ко се на такве часове може тужити, кад сами чинимо да могу доћи?

У Шпанији тиња ватра под пепелом. Влада не ће ништа да изгуби а не може ни добро ништа да учини, него се колеба између добре воље и немоћне снаге. А ако се полутанство нигде не може препоручити, то је у Шпанији са свим убитачно. Краљица Исабела врло чудновато стоји: она је на престолу, који јој сами рођаци њени отимају. Али и народ је у таквом положају, да га је вредно погледати; у њему се пробудила и све већма обузимље маха мисао о сједињењу иберског полуострва: ново време свуд је пробудило живот народности. Ако ће Шпањолци да прегоре ово јединство, то би им се морала дати достојна накнада, али не полутана слобода, не уставни апсолутизам ни солдачка влада. То је учинило те и бише у Мадриту она крвава позорја, која су можда тек само претеча крвавој драми, која се спрема. Ту се влада игра с ватром — ко зна да ли се не ће опећи!

Много лепши је, ако и не са свим ведар поглед у Америци. Тамо видимо где се рађа права слобода, видимо крај тешкоме рату а почетак славном времену. Не варајмо се, савез американски не ће више остати сила неутрална — он је сад светска сила с пресудним утицајем и у Европи. Он нема више у својој средини шест милиона непрестаних непријатеља, нема више робља; сав је савез равноправно сједињење народа: једнака слобода веже све под једнако! Живот ове велике, слободне народне дружине биће и величанствен и силан. Који су непаметно дражили лава у борби кад беше збуњен, сад увиђају да су погрешили: лав је слободан! То показује нова наредба Линколнова, којом се затворају јужна пристаништа, а та наредба даје познати владу која је свесна своје снаге. На то ће се многи застрашити, јер то је ствар пуна опасности. Енглеска ће се за много којешта покајати, а и Француска не ће са свим равнодушна бити. Мехика и Канада црне су точке, које у Лондону и Паризу морају много бриге задавати. Штета што ова два велика народа не поступаше друкчије према савезу, али сад је доцне жалити — зајам хоће да се врати! —

Тако дакле видимо да свуд има клица за бурно време и за велике догађаје; не мислимо да ће се ове клице истребити, можда ће се само још за неко време задржати да не поникну. Али ће свет отуда слабо имати какве добити.

У 28-мом броју „*Србобрана*“ налазимо допис из Београда, који само за то заслужује да се посмотри, што је пример како се лаж може свету продавати за готов новац.

Шта је правичније него захтевати, да кад когод шта каже, то и несумњивим доказима потврди. Докази се пак црпу или из јасних закона или из факта што постоје.

А кад когод што износи без оваких доказа, то је онда или лакоуман фантаст или пакостан лажа. У оба случаја далеко је од истине.

У таком је жалосном стању и писац поменутог дописа у „*Србобрану*“. Каже да питање о градовима још једнако стоји онако, како је остало после бомбардања. А где су му докази? Ми знамо да је између онда и данас цариградска конференција у средини, и о чему се сад ради, може само бити о томе колико накнаде да се да за куће турске, које су остале у Београду.

Поред лажног разлагања ствари има се још приметити и недостојно сумњичење. Србија је далеко од тога, да изађе с поља правде, на ком се њена политика покреће; ми ничије право не ћемо да повредимо, па и своје умемо добро бранити. Влада, као веран израз народних жеља, држи се само једнога, а то је: правду свакоме, ово пак сви, који хоће истину да виде, могу читати у сваком послу владину.

А подметнута намера, која се не би слагала с овом суштином српске политике, само је подметнута, и људи, који љубе истину, знају шта она као таква вреди.

Речи дакле дописника „*Србобранова*“ са свим су непоштене, јер је у њима све из прстију исписано. Истина мора важити и онде, где би неистина помоћи могла; истина не може служити ни чијој вољи и ни чијем рачуну, него се воља и рачун свачији мора управљати по истини, сви обзири и сва призрења њој се покоравају. Ко то не разуме, тај је за истину изгубљен, и свет ваља да се чува од онога, што такви људи раде.

Што најпосле дописник „*Србобранов*“ замера нама што смо примили у своје листове рецензију г. Даничића о Светићеву „*Огледалу*“, чини нам се са свим природно то замерање од њега, једно за то што би он волео да она рецензија није ни написана, а друго што је њему у суђењу о Светићевим делима ауторитет „*Световид*“, којега ауторитета држећи се чини нама особиту радост.

НАРОДНИ САБОР СРПСКИ У КАРЛОВЦИМА.

Тридесета седница од 12. Марта 1865.

(Свршетак)

Др. *Мандић:* Сад је ред на митрополитско-црквени савет, који би се по предлогу имао састојати из два одсека, т. ј. црквено-школског и фундационог, ал' будући да по најновијем највишем решењу имају отуда отпасти школске и фундационе ствари, то се овај савет уређује само као „конзисторијска апелаторија“. И по томе чита уређење исте: §. 1. (Апелаторија се састоји: а) од митрополита, б) једног владике, в) два архимандита, г) два проте, д) два свештеника, и е) једног бележника као перовође.), §. 2. (Приседника владику поставља патријарх у споразумљењу са синодом. За остале приседнике предлаже председник по тројицу и апелаторија бира по једнога. Бележника поставља председник.)

Жуп. *Петровић:* Нисам био ту јуче кад сте закључили да конзисторија кандидира а председник да бира; али приметити морам, да нигде у свету нема, да бира тело, које је и само изабрано. То је највећа аномалија.

Др. *Милетић:* Аномалија је још већа кад поставља председник. Веће гарантије имали бисмо кад бира тело као већи круг. Тако је било и код неких магистрата у Угарској, пак су се сами између себе попуњавали; доцније је то укинуто, али се није заменило правом да председник поставља, него је то право припало већем кругу народном. Но наравно да ово ни једно ни друго није најбоље, али је боље, где утиче већи круг, него где се једном остави.

Жуп. *Петровић* противан је томе. Викало се 80 година што су бирали и сами себе попуњавали, и сад је преиначено, а ми хоћемо да опет уведемо. Те како то може бити, да се морално присили онај, који је за све одговоран? Треба њему дати да бар представи, кад му се не да да наименује.

Др. *Милетић* брани, и доказује да више гарантије имамо, кад тело само себе попуњава него кад га поставља један човек.

Волић: Макар да је то већ решено, ипак треба натраг узети, јер се не да извршити. Да тело кандидира, ту не може никад до кандидације доћи. (Владика Грујић одобрава главом.); може свак свог кандидата имати и држати да је најбољи па не хтети од свога попустити; ту би требало бар најмање да имамо гарантије, треба казати: ако се не сложе, да владика кандидира.

Патријарх: Господо моја, није ни до сад приседнике бирао владика, него је предлагао најбоље; па од тих избере тело себи друга. Јуче је дошло у закључење да владика бира, али сумњам да ће се то и горе одобрити.

Др. *Хаџић:* Пре а и сад свуда је то начело узето, да кандидира или председништво или из тела узети одбор. Овај последњи је ако су бирачи у већем броју и у већем телу кандидирао тако код пређашњих магистрата. У ово време придода се председништву неки одбор, који кандидацију чини, а тело бира. Јуче што је учињено и закључено не ваља.

Трифунац примећава на оно што желе нећу гарантију да баш и у јучерашњем закључењу нема довољне гарантије. Прво иницијативност избора даје се телу, а оно није под одговором, дакле нема ни гарантије — гарантија је само у председнику; али кад је већ решено, нек остане.

Др. *Милетић* вели да где је колегија ту нису појединце одговорни, али има закона за то апелаторији; где има више, очију више и виде, тако ће и они боље познавати кога ће у своју колегију узети него један човек, желио би да има шире основе, али кад нема, онда му се ова чини најбоља, јер је колегија мање изложена искушења људске слабости него појединац човек.

Петровић брани своје.

Давид *Миланковић:* Кад председник предложи, приседништво, ако нађе за добро, не мора ни једног изабрати, него нека иште другу кандидацију.

Патријарх: Та најпре ће сазнати мишљења, па ће председник онда кандидирати, а не ће самосталан бити. Ено како феиппани по вармеђама кад предложе морају сви задовољни бити.

Др. *Милетић:* Не морају. (Препиру се; неки вичу: да гласамо.)

Патријарх: А како може знати свештеник из Баната за онога у граници какав је? А владике могу познавати своје свештенство.

Др. *Милетић:* Да нису кадри расудити, не би ни сами били приседници.

Комисар: Формулује питања. (За предлог да председник кандидира устану 18 гласова, а за други да приседништво кандидира 25 гласова, и тако остане опет јучерашње закључење.)

Прота *Бранковић* извињује се да не може гласати, јер јуче није био ту.

Жупан *Петровић:* Подајте ваше мишљење на протокол! (Жагор.)

Патријарх пита за што нема два владике.

Грујић разјашњава за што два владике нема у апелаторији; вели да је то другостепени суд, а синод биће као трећи, и тамо ће бити све владике.

Др. *Милетић* нек остане редакција; јер мисли да ће бити и синода као суда.

Др. *Мандић*: Има и у рескрипту спомена о генералном синоду.

Патријарх: Ја бих узео једног председника, два владике, два архимандрита, два проте и два свештеника. (Вичу: Прима се. Па тако је и учињено.)

Др. *Мандић* чита даље: 3. §. (Сви су приседници стални, и могу само путем редовне парнице са службе уклоњени бити.) прима се; §. 4. (Приседници, ако нису у месту, добијају у име путних трошкова и дневница годишњи паушал.)

Гласови: Не паушал — гратис!

Патријарх: Ми нисмо богати да можемо за свашта плаћати.

Волић: Код конзисторије дневнице а ту не!

Патријарх: Конзисторије се сваке прве или друге недеље држе, а ово један пут или два пута се највише у години.

Комисар: То је само одликовање, ти немају нигде никакве дневнице, па ни код других вероисповеда. (Избацује се.)

Др. *Мандић*: §. 5. (Бележника издржа председник.), прима се; §. 6. (Седнице апелаторијске држе се сваког првог дана месеца Марта, Маја, Августа и Новембра.) (Гласови: добро је!)

Патријарх: Нек се остави митрополиту, па кад устреба он ће сазвати.

Комисар: По потреби, а редовно један пут у години.

Др. *Милетић*: Два пута. (Гласови: два пута.)

Комисар: Много ће бити два пута, нек буде један пут, па ако устреба оно ће се опет сазвати.

Др. *Милетић*: Камо срећа да не треба ни један пут; нико ваљда не би желео, да код нас буде мање зла, него што ја желим; али кад има оно бар не треба да човек трпи беду на врату по годину дана.

Др. *Мандић:* Један пут да буде седница апелаторије редовно, а иначе кад устреба.

Др. *Милетић* жели да се гласа колико пута; он је адвокат па зна шта је то у завади с ким бити, па морати ипак саједно живети.

Патријарх: Па зато нек је један пут, да се казни том муком онај који није веран својој брачној свези.

Прота *Николић* показује пример, како су муж и жена 10 година били у парници па на послетку тако се лепо измирили, да сад нико на свету не живи боље од њих.

Др. *Милетић* жели да се гласа. (Гласа се; 30 гласова буду за један пут у години и по потреби више пута.)

Др. *Мандић* чита даље §. 6. (Апелаторија суди као друга инстанцаја у свима предметима, који му се путем апелације или рекурса од дотичних конзисторија на вишу пресуду поднесу.), §. 7. (Апелаторија решава већином гласова, а где су гласови равни, ту решава глас председника.), §. 8. (Пословни је језик српски с ћирилицом.), примају се.

Др. *Милетић* зна да је био израђен пословни ред за конзисторије, па сад пита где је; јер тај вреди и за апелаторију.

Арх. *Анђелић:* Јесте, ја сам га израдио, али је одбачен.

Владика *Стојковић* примећава да се већ прочитало и о конзисторији и о апелаторији, а не спомиње се нигде, да се у оба суда приседници морају „клетвом обложити"; то би требало да се у особитом §-фу каже. (Гласови: то је пословни ред!)

Комисар: Даље!

Др. *Мандић:* Нема више!

Др. *Хаџић*: Има о плати префесора богословије.

Влад. *Стојковић:* Жели да распре о браку спадну на грађански суд, а конзисторија да с тим нема посла. (Смех и жагор.)

Арх. *Анђелић* чита о богословији: §. 1. (У српској митрополији постоји једно богословско училиште, и то у Карловцима.)

Патријарх и владике: Као год што није доста једна препарандија, тако није доста ни једна богословија. Нека једна буде у Карловцима а друга у Пакрацу, последња ће бити за покрачку и за горњо-карловачку епархију, јер од оних не ће се искати толико школа, као од ових у Банату, Срему и Бачкој; па они не ће моћи ни толики успех у богословији учинити, колики ови.

Арх. *Анђелић* разлаже колико би се које на кућу, које на огрев, које на друге потребе а које на плату професора издавало, и вели да је одбор разрачунао да се тим новцима могу 137 питомаца, сваки са 157 фор. годишње, васпитавати, па они из оних епархија овде и у гимназији и у богословији, и држи да је ово боље и пробитачније, него да се тамо издржава сама богословија. Највише ученика за сваку епархију биће: за архидијецезу 5, за темишварску 6, за вршачку 2, за пакрачку 4, за горњо-карловачку 7, за будимску 2, за бачку 10. Тако би свагда у све четири године било 116 богословаца.

Патријарх: А можда се не ће наћи у архидијецези ни два места празна.

Др. *Милетић* противан је томе опредељавању броја за богословију, налази ту ограничење слободе људске; ако се хоће да буде мање богослова, нека строжије испите заведу, као и држава што је завела за адвокатство, па тим ограничавањем доводи се и сама потреба у опасност. Наводи разне околности, које су томе шкодљиве.

Др. *Хаџић:* То није ограничење броја за богословију, него за стипендије.

Прота *Бабић:* Не би много стајала богословија у Пакрацу, јер има две куће, а и огрев не би много износио, јер има неки фонд од владике Живковића.

Гласови: једна са стипендијама.

Патријарх: А шта ће бити с епархијама оним у Хрватској, кад ово уђе у живот, док им деца сврше 8 разреда гимназије и богословију, кад и овако имају мало свештеника; а колико ће још дотле поумирати?

Прота *Матијевић* жели да буде једна само богословија и разлаже за што. (Живио!)

Патријарх: Мислим, да они, који су сад тамо у првом разреду, нека сврше, па после да се богословије затворе.

Волић спомиње за вршачку и пита да л' ће се и она затворити.

Др. *Милетић* вели да је било и у синоду говора, да се до године затвори.

Комисар: Кад њег. величанство ово потврди, онда престаје. (Тако остаје.)

Арх. *Анђелић* чита даље: §. 2. (У богословију се примају само они, који су с добрим успехом свршили вишу гимназију, и ако је могућно испит зрелости положили.)

Др. *Милетић:* То се онда може искати, кад која српска гимназија буде јавна.

Грчић вели да тога до сад није било ни у којој семинарији, тек се ове године увело.

Др. *Милетић:* Онда ће се и код нас полагати испит зрелости, кад буде српског јавног института.

Патријарх: Има и данас који су положили испит зрелости.

Арх. *Анђелић* §. 3. (Течај богословије траје четири године.)

Чарнојевић: Шта је то; ја не бих никако дао, да богословија траје четири године, то је много, нека буде мање.

Арх. *Анђелић* позива да сви преслушају науке које ће се у богословији учити, па нек кажу да л' се то за мање од четири године свршити може. Чита §. 4. (У богословији се предају ове науке: увод у богословију у опште; словенски и грчки језик, увод у свето писмо старог и новог завета, црквена историја, тумачење св. писма, догматичка богословија, литургика, морална богословија, омилитика, пастирска богословија, педагогика с учитељским методом, омилитичка упражњавања писмена и усмена, црквено право, црквено појање с правилом.) (С више страна вичу: четири године, четири!)

Давид *Миланковић:* Може четири године трајати, јер ће свршити младић од 22 године, а ипак пре 25 године не може се запопити. За то нека буде 4 године, да се свак боље усаврши.

Прота *Бранковић:* Почем је одређено, да само препаранди буду учитељи, а не богослови, то шта ће у богословији да се учи педагогика и методика?

Чарнојевић: Нек се бар оном, који може, допусти да сврши за две, а који не може нек учи дуже.

Патријарх приповеда, како је пре било две године дана, па многи данас још живи бачки свештеници репетирали су сваку годину по два пута. Нека остану четири године. (Прима се.)

Арх. *Анђелић:* §. 5. (Осим догматичне богословије, која се предаје на језику словенском, остали сви предмети предају се на језику српском), прима се; §. 6. (У богословији ће бити пет професора с једнмм помоћником.)

Др. *Натошевић:* Може се још један додати, јер предмета је повише, а сваки треба да је савршен у своме. (Остају пет с помоћником.)

Др. *Милетић:* Треба да се предаје још и дијететика и економија, (вичу: доцније!); а српску историју не видим (То се у гимназији учи.); добро!

Арх. *Анђелић*: §. 7. (Професори су стални.), прима се; §. 8. (Плата је професору 1400 фор. с десетогодишњим додатком од 200 фор., а после 30 година службе пензија првобитне плате.)

Др. *Мандић*: Како ће се звати та школа, да ли семинарија или духовна академија или клирикални завод или како друкчије? (Одговор: српска богословија.)

Архим. *Анђелић:* §. 9. (Помоћнику је плата 200 фор.)

Жуп. *Петровић:* То је врло мало.

Арх. *Анђелић:* Он ће учити само појати.

Жуп. *Петровић:* Треба по кад кад и да замени другог профеора ако је болестан или ако му друге околности пречe доћи у школу; за то нека му је плата бар 600 фор. (Неки одобравају.)

Др. *Натошевић*: А шта је то, то је врло мало, 1400 фор. ономе, који цео клир изображава, та свештеник прве класе има преко 1500 фор.

Жуп. *Петровић:* После 30 година има пензију.

Др. *Натошевић:* Па то није ништа. Бар да има и он 15—1600 фор. па макар 100 фор. десетогодишњег прираска.

Патријарх: Обично ће архиђакон и протосинђел бити професори, а они су снабдевени.

Др. *Милетић*: Ми хоћемо сталне професоре, а не променљиве, ови ће се само старати да дођу на више, а остало ће им све узгред бити. Томе се мора доскочити.

Др. *Натошевић:* Био он ма ко, макар цивилиста па ма и титулирани владика, ја не марим, само нека се не мења; јер где се професори мењају, ту не може добрих ђака бити! (Прима се.)

Арх. *Анђелић:* §. 10. (Професори богословије могу бити из оба духовна као и из световног реда.), прима се.

Др. *Милетић:* А ко ће их постављати?

Арх. *Анђелић*: §. 11. (За изображавање професора богословије одређује се стална стипендија од 600 фор.), прима се.

Др. *Натошевић:* Требало би сад за прво време више стипендија, а доцније нек буде једна стална.

Арх. *Анђелић*: §. 12. (У з богословију има се завести потребна библиотека.), прима се.

Др. *Натошевић:* Прве године да се да за набављање књига једна хиљада до две форинти један пут за свагда, а после годишње редовно по 3—400 фор., пак да се набаве најнужније књиге.

Арх. *Анђелић:* То бисмо могли, јер баш за то и имамо фонд. (Одређено је по том предлогу у први мах 2000 фор., а редовно од године на годину по 300 фор.)

Арх. *Анђелић:* §. 13. (Испитна комисија за богословију састоји се од патријархова повереника као председника, и од потпредседника и од духовног референта архидијецезалне конзисторије као приседника.), прима се, и посланици устају да иду кући.

Др. *Милетић* на ново пита: Ко ће постављати професоре? (Неки повичу: то је духовна ствар, то припада синоду.)

Арх. *Анђелић* додаје §. 14. (Професоре богословије поставља синод, односно патријарх у споразумљењу с владикама.)

Др. *Милетић:* То још није било у одбору.

У разласку вичу посланици: нек тако буде, то је њихова ствар. Разиђу се и тим се седница сврши.

Тридесетпрва седница од 13. Марта 1865.

Кад се посланици скупљаху у дворану, долазила је и публика, али је полицај дочекиваше и враћаше натраг, говорећи да ће бити тајна седница о румунском питању. У то дође и комисар.

Чарнојевић и др. *Милетић* устану па протестују што ће седница да буде тајна.

Комисар после подужег устезања и препирања с посланицима допусти на послетку да се седница држи јавна, али само док се прочита извештај који је одбор за румунске ствари поднео сабору, а после публика да се уклони.

Др. *Милетић* прочита тај извештај. У њему се потанко и по документима разлаже како стоје захтевања румунска, и изводи да Румуни што се фондова тиче немају права ни из једнога, а најмање још из клирикалног и неприкосновеног, ништа тражити. Клирикални је фонд основан митрополитом Павлом Ненадовићем год. 1794 помоћу манастира, свештенства и црквених општина у архидијецези сремској, да се по гласу основног писма заведу школе у Карловцима код митрополије, по чему се и у декларатории назива „карловачки школски фонд"; неприкосновени је основан као и овај клирикални по привилегијама српским, и по гласу декларатории опредељен је „на добро народа", где се искључиво разуме народ српски, јер су привилегије српске и јерархија из које је постао српска. По овоме оба та фонда имају законито признати карактер српских народних фондова, и не могу се одвојити од јерархије и народа српског. Што се тиче интеркала т. ј. прихода удове епархије, и посмртних маса владичанских, које су улазиле у ове фондове, не само по томе припадају Србима, што су владике биле Срби па служили и Румуне, него и по закону иду у наследство митрополиту српском, који их по привилегијама српским прима као поглавар народни да подмирује потребе свог народа, што је признато и декларатории. При свему томе јерархија је српска, бринући се и за Румуне, ипак трошила отуда на богословије румунске, кад приход од тасова у име тога заведених није могао да залеже те трошкове, и по изложеном рачуну издала је на то више него што би из мешовитих епархија припадало на Румуне. У смотрењу пак маса и интеркалара митрополитских, и то су по привилегијама установа српска, па и по томе све је српско, јер је митрополит издржаван добрима, која је патријарх српски Чарнојевић купио за српску патријаршију, а од Румуна никад није ништа добивао; а што се српски митрополит звао и „валахијскога народа", то је из новијег доба и без саизвољења српског народа заведено. Што се тиче црквене заједине, на коју се Румуни позивају, из те се не може изводити да су фондови конфесионални. Никаква акта ни државна ни црквена ни народна нема, којим би Румуни јерархично са Србима скопчани били као народ; они су се као индивидује затекли па пристали уз Србе да под заштитом српских привилегија уживају слободу и закриље своје вероисповеди; а кад међу Србима и Румунима није било свезе црквено-народне, то ни сада, кад Румуни остављају заштиту српских привилегија, не може у правном смислу бити речи о деоби, и то толико мање, што и код других вероисповеди важи, да старој јерархији остаје право на сва добра и фундације кад се један део оцепи. Поред свега овога одбор је ипак точно развидео шта је путем интеркалара и иначе од Румуна у фондове дошло па је нашао да у клирикалном и неприкосновеном фонду има румунских новаца 212.500 фор., и ову суму може сабор из призрења једноверности Румунима издати из народних фондова. Што се манастира тиче, које Румуни траже, на име Бездин, Сен-Ђурађ, Златица и Месић, ти су сви, као што и сами Румуни у свом изјашњењу признају, задужбине српске и Србима привилегијом од 21. Авг. 1790 гарантоване; вајкадашњи обичај и право на њих на српској је страни, а и леже прва три на међама а последњи у средини српског народа, традиције пак и монументалне инскрипције потврђују да су им Срби били основатељи. На алумнеј и Путникове стипендије Румуни немају никаква права, јер то су заводи карловачки и зависе од српског митрополита; тако исто немају права ни на Божићев фонд, који је од Србина намењен синовима српског народа. Једино фундација патријарха Рајачића за румунску богословију припада Румунима неоспорно. Што се на послетку тиче арадског тако названог „фунаус-а инструктус-а" од 7303 фор. и владичанског добра св. Симеона, доцније ће се извидети како то стоји.

Пошто ово би прочитано, публика се отпусти и седница претвори у тајну конференцију, која се продужавала и по подне.

До подне је *патријарх* предлагао да се Румунима уступе манастири Ходош и Златица и из фондова да им се да 250.000 фор. Свештенство га и из војничког сталежа пук. Заставниковић потпомагаше у томе, али остали посланици не пристајаху.

По подне најпре је *патрщјарх* био с пуковн. *Бигом* код комисара на конференцији, а међу тим пук. *Заставниковић* позиваше официре да пристану на предлог патријархов да се Румунима даду манастири Ходош и Златица и у новцу 250.000 фор., и неки се показиваху да пристају.

У то се врати *патријарх* с пук. *Бигом* и рече, да ће се за манастире решити другим путем, али сабор нека одобри 250.000 фор.

Посланици повикаше: Какви су то сад путови осим сабора и народа!

Влад. *Грујић*: Манастири су калуђерски, пак ако сабор не ће пристати, онда калуђери могу сами потписати.

Многи од посланика: Зар само калуђери имају ту заповедати? — а народ?

Влад. *Грујић:* Шта би било да калуђери изумру?

Посланици — једни: Наследиће црква!, а *други:* Не ће Румуни наследити!

Арх. *Коларовић:* Манастири су на духовну утеху народа, па их треба Румунима дати; а друго: ко ће бити у њих владина кад не узимају калуђера?

Општи жагор и разговор. Неки вичу: „Што се старате тако за Румуне!"; други: „Ваљда се боје ако Румуни не узимају калуђера, да ће од прота и свештеника постајати владике у њих, па да тако што не буде и код нас!"; трећи примећавају: „Калуђери који ће владике да буду не морају бити „пустињослужитељи"! Нека седе код владике!"; четврти: „Румуни ако им требају манастири нек их оснивају!"

Патријарх позива да се гласа.

Чарнојевић примети да се у конференцији никад не гласа, нити гласати треба.

Жагор биваше све већи. Чарнојевић, др. Милетић и више других посланика отиду. На послетку се и конференција разиђе.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Распра због килског пристаништа легла је, али Пруска није натраг одазвала своје лађе, као што се разнело било, него је изјавила да су њене лађе ту само за време, и тим се у ствари војводства ништа не мења, па Аустрија се овим изјављењем задовољила, приставши да се неколике пруске лађе сместе у реченом пристаништу. Погрешка је учињена у форми — то признаје и Аустрија и Пруска, и Аустрија је само казала да жели да се у напредак не догађају таква неспоразумљења, и кад се буду војске или убојне лађе смештале или премештале, да се увек најпре обе стране споразумеју. На тај начин и поред погрешке у форми — остало је као што је Пруска хтела, и пруске ће убојне лађе заузети килско пристаниште.

„*Келн. Цтг.*" пише да су се Аустрија као и Баварска и Саксонска трудиле побудити Француску да се умеша у ствари шлезвиг-холштајнске, али се Француска све једнако држи у огради. Но нема сумње да Француска мотри и само чека. Многи мисле да она пушта Пруску да ради шта хоће само да би ова што већма запала у политику присвојавања, па да онда устане и потражи — накнаду. „*Келн. Цтг.*" у осталом мисли да би се Пруска могла лакше споразумети с Француском него Аустрија. Ту се јамачно има на уму уступање северног Шлезвига и признање начела народности, за које Аустрија не ће ни да чује. „*Мост. Вједомости*" разлажу како Русија стоји према овом питању. Почем су — вели — војводства оцепљена од Данске, то не може Русији све једно бити да ли ће Пруској или немачкој демократији остати у рукама. Заиста, човек би морао врло краткоуман бити, кад не би увидео велику разлику, која за Русију лежи у овом или оном начину решења. У рукама демократије војводства би била слаба, па по томе и мање опасна; али у рукама Пруске с прекрасним килским пристаништем, с могућношћу извести велику флоту на балтиско море и с том флотом осигурати себи слободан излаз на море немачко, то је за Русију толико као и каква несрећна војна. Кад би Пруска таково што добила, онда би отуда било, да би на балтијском мору, где сад Русија господари, мало по мало она утврдила своју моћ и онда сву северну Немачку прогутала, на сваки пак начин са штетом Русије пореметила би се дојакошња равнотежа.

9. ов. м. аустријском је посланику у Берлину дошла нота, која је збиљски написана, и у њој Аустрија иште да се сазову шлезвиг-холштајнски сталежи, које је једино средство да се уклоне тегобе у шлезвиг-холштајнском питању.

„*Нова Сл. Преса*" пише да најновију изјаву Деакову различито схватају у Бечу у угарској дворској канцеларији и у државном министарству. У дворској су канцеларији с великим задовољством примили Деаков чланак, и држе да се од њега могу многоме надати; у државном министарству напротив мисле, да се њим слабо шта мења у стању ствари, и тешко да се по њему може у угарском питању друкчије поступати него што се до сад чинило. На тај начин угарска би ствар имала и даље стојати овако у неизвесности. — Што је не давно министар Шмерлинг рекао у државном сабору, да у Далмацији има људи, који хоће да оснују „југословенско царство", да су такви францискани синьски, и због таквих тежња да је био распуштен далматински сабор, то је направило у Далмацији велику хуку, као што је и на самом државном сабору опозиција нападала на министра иштући да покаже дела која посведочавају такве издајничке тежње, а он дела не показа, но само се позва на извештај далматинског намесника Мамуле. Неки дан смо јавили да су се народни посланици Клајић и Данило обратили јавно намеснику Мамули, позвавши га да покаже дела, којима би се речи министра Шмерлинга потврдиле. Сад су то исто учинили и посланици Макиједо, Моретија, Рајмондија, Росија и Бранковић, иштући од намесника доказе за потврђење министрових речи. Врло ће љубопитан бити одговор, који се на ово изгледа; али намесник до сада једнако само ћути.

Једна берлинска депеша од 10. ов. м. јавља да се у Петербургу по одласку цареву управни сенат под председавањем великога кнеза Константина прогласио у перманенцији, т. ј. да је једнако на окупу. Синод је наредио да се по целој Русији моле Богу за великога кнеза наследника. О стању његовом једнако стижу све само неспокојни извештаји. Цар отац приспео је к њему 10. ов. м. из јутра; 9. ов. м. у подне био је у Паризу, где га је на железници дочекао цар Наполеон с генералом Флеријом, и ту

се обојица једно по часа разговараху у великом салону, а за тим је после цар Александар одмах отпутовао даље.

Леополд краљ белгијски вратио се из Енглеске, али је собом донео болест, од које сад тешко лежи.

О путу, који цар Наполеон предузима у Алжир, говори се свашта којешта. Као што је познато, у Алжиру ће с царом бити и Абд-ел-Кадер. Кажу да се о томе ради, да се бившем емиру опет врати политична власт, коју су му одузели били само зарад 10-годиштег рата. Говори се да ће Алжир бити подељен на две области, на француску, која ће се састојати од приморја и Тела, и на арапску, у којој ће бити остатак земље алжирске, и сачињаваће краљевство алжирско. То ће толико рећи, да две трећине земље престану бити француска имаовина, и Арапима да се врате. Кажу да ће се цар кад се буде враћао свратити у Корзику да буде при освештавању споменика Наполеонова.

У Турину је сенат 10. ов. м. одбацио закључење народне скупштине, по ком би се смртна казна имала укинути. Комисија сенатска изразила се против продаје твоздених путова.

Папа и кардинал Антонелија примили су у Риму мехиканску депутацију, али јој рекоше да не знају за што је дошла, кад је царева влада већ решила питање о продаји црквених добара, па то већ и учинила, те се у свршеној ствари не може ништа мењати.

У Шпанији партаја она, што иде за тим да се Португалска и Шпанија сједине у једну државу иберску, намерава принца Фердинанда, који је отац краља португалског, поставити за владаоца у полуострву.

Најновији гласови из Новог Јорка од 1. ов. м. јављају да се југовачки генерал Лије 28. пр. м. предао са свом својом војском. Генерал Мосбија не ће да се преда. Влада северних држава престала је дизати војску. Президент Линколн објавио је прокламацијом да су сва јужна пристаништа затворена. Ове победе севераца задају много бриге и у Паризу и у Лондону. Тамо се боје због Мехике а овде због Канаде. Кад у француском законодавном телу при свршавању дебате о адреси рече Пелетан: „Република је американска опет обновљена у своме величанственом јединству“, прекидао га је често жагор. Он на то одговори: „Не правите велики жагор, ја вас молим, јер вас могу чути с ону страну анлантског океана.“ Ово показује јасно какво су расположење произвели велики гласи из Америке. Оппите се осећа да се поступало врло несмотрено, и да због тога може доћи тешка казна. У Вашингтону као да држе да ће се Канада и сама драговољно придружити сједињеним државама.

БЕОГРАДСКЕ НОВОСТИ.

* Бивши министар војни г. пуковник Монден оставио је нашу земљу, којој је више година ревносно послужио. Његова Светлост давала је 11. ов. м. њега ради ручак, на коме су с њиме били сви гг. министри и г. председник државног савета; а пре тога давали су му свак за се ручак министар спољашњих дела г. И. Гарашанин и председник државног савета г. Ј. Мариновић. 12. пак ов м. давали су му на пароброду *„Делиграду“* ручак остали гг. министри, на име г. министар унутрашњих дела Н. Христић, г. министар правде Р. Лешанин, г. министар финанције и заступник министра просвете и црквених дела г. К. Цукић, и садашњи министар војни и заступник министра грађевине г. пуковник М. Петровић; на овом ручку били су сви гг. министри, г. председник државног савета, и још друга нека лица. За време ручка лађа је, на којој свираше војничка банда, ишла до Умке, а кад се предвече вратила у Београд ушли су у њу сви виши гг. официри и г. Мондена на њој са свима гостима, који су били на ручку, отправили у Земун до обале и ту се после с њиме опростили, који је за тим прекјуче у 2 и по часа из јутра на парном брзовозу отпутовао даље. Ми му желимо срећан повратак у драгу постојбину, у којој нека му буде мио спомен о Србији, као што ћемо се и ми њега са задовољством сећати.

* Пријатељ један из Будима пише нам под 8. ов. м. о смрти и погребу пок. вештака нашег Корнилија Станковића ово:

Допустите ми да у вашем листу у кратко, колико могу од жалости, јавим за укоп нашега општеуваженог и љубљеног Корнилија Станковића. Први дан ускрса још је — болан преболан — с пером у руци прегледао последњу умотворину своју, коју је вама у Београд послао, а сутра дан у јутру у 4 часа даде Богу душу. Погреб му беше јуче, у среду, тужно-сјајан. Младеж, која се у Пешти и овде учи, однела је мртво тело покојниково још пре подне у цркву; ту се служила служба божија, на којој су пештански певци све саме његове саставе појали. То је трајало до $11\frac{1}{2}$ часа. После подне у 4 часа беше у цркви опело. Наша овдашња црква слабо је што мања од ваше саборне, па опет бејаше тако препуна света, да су на вратима *трабанти* стајати морали, да би спроводници кроз народ у цркву ући могли. Надгробну беседу беседиште: овдашњи парох, Л. Костић и Стеван Поповић. Последње речи Поповићеве беху: „С Богом Корнилије брате! Поздрави нам наше миле пријатеље Андрејевића, Руварца и Станоја Бошковића! Кажи им како омладина за њима тугује и како горко осећа њихов губитак.“ У цркви се само јецање чуло . . . и сами су свештеници плакали. Сви смо га до самог гроба отпратили, где му опет певци а и ми сви с њима одпојасмо „вечну памет“. — Из Беча му послаше особит венац од самих камелија, који је за укоп доцкан дошао, него се чува за дружичало, кад ће му сва овдашња младеж на гроб изаћи. Сви ће за њим носити шест недеља црно. За утеху немам других речи до владичиних: „А да шта је свијет до трпија!“ (И овде ће се ових дана држати заслужноме покојнику парастос, шта више чујемо да неколицина овдашњих његових пријатеља и поштоватеља хоће о свом трошку да наруче лик Корнилијев до појаса, изрезан од камена, па да га поклоне овдашњем народном музеју, као „угледну слику првога српског композитора“. У.)

* Сутра ће се око 9 часова изјутра у саборној цркви на торњу разбијати велико звоно и у комађима сносити доле да се прелије. По уговору, који је са звоноливцем закључен, звоно то има преливено бити до 15. Маја, и тада ће се одмах дићи на торањ.

* Г-ђа Катарина А. Симићка изволела је београдској болници варошкој поклонити један гвозден кревет са свима узањ потребним стварима, као: сламњачом, перјаним душеком и јастуком, памучним јорганом, два чаршава за душек и два за јорган, четири навлаке за јастук, и две спаваће капе.

* Вода и на Сави и на Дунаву долази једнако, и до сад се тако разлила, да испред Београда изгледа као читаво море.

НАЈНОВИЈА ПОШТА.

Руски велики кнез наследник Никола умрло је у Ници 12. ов. м. из јутра. — Прерани су били гласови да је цар Наполеон отпутовао у Алжир; он не ће ићи на тај пут док се не врати цар Александар. — Подржавају се гласови да се међу Турином и Паризом ради о неком додатку к септембарском уговору у корист Рима. — Белгијском је краљу са свим боље, и за сад нема опасности за његов живот. — Аустрија доиста предлаже Пруској да се у полабским војводствима сазову народни заступници па да се посаветују о будућој судбини земље. — *„Народ. Алг. Цтг.“* каже да није истина да се Пруска обвезала Аустрији да у напредак не ће у војводствима никаквих корака чинити док се најпре с њом не споразуме. Пруска је позитивно изјавила у Бечу, да је сав поступак њен у килској ствари по праву заједничке државине, које јој припада, и по томе нема повода да се подижу правне жалбе; она је и Аустрији признала право да може тако исто радити. — Говори се да ће у Америци президент Линколн издати неку помирљиву прокламацију.

Курс. # ц. 5 фр. 10 н., сребро 6%.

ОГЛАСИ.

Стечишта. На суду окр. књаж. 29. Апр. над имањем пок. Ристе Видановића из Књажевца, — и 30. Апр. над имањем пок. Алексе Илића из Књажевца.

Продаје. 19. Апр. у Пожаревцу две механе, кућа с плацом и два празна плаца Фрања Јовановића; — 20. Апр. у Бел. Потоку окр. беогр. имање Стевана и Степана браће Стојановића; — 20 Апр у Пожаревцу дућан с плацом Јанаћка Димитријевића; — 25. Апр. у Стублини окр. ваљ. имање Милана Томића; — 26. Апр. у Калуђерици окр. беогр. добра Живана Марковића; — 27. Апр. у Убу окр. ваљ. кућа Живка Бошковића; — 29 Апр. у Крагујевцу две куће с плацевима Сретена Милосављевића.

На основу свога закључења одбор за зидање куће за болницу у вароши Београду држаће 17. Маја ов. год. пре и после подне пред кућом општинског суда лицитацију за грађење те болничке куће, која ће заузимати у простору 320 четвороуглих хватова, и на три ката подигнута бити. (1—3)

Ко хоће да лицитира, мора пре лицитације положити одбору болнице 1000 # кауције.

План, предмера и услови налазе се свагда у техничком оделењу општинског суда на проматрање.

Од. № 1. Издано од стране одбора, који управља грађењем болнице 13 Априла 1865 у Београду.

ЗА ЧИТАЊЕ.

Хоћу да продам мој плац у сокаку од два бела голуба наспрам варошке болнице, који се по своме пространству и на два поделити може. Које муштерија, нека ми се јави да чује услове, а ови су пробитачни.

У Београду. 13. Априла 1865.

Коста Лекић

(1—3) бројач у министарству финанције.

Два плаца у једној огради на друму, који од војничке академије води к Топчидеру, продајем из слободне руке. Ко жели купити, нека ми се погодбе ради пријави. Услови су за купца пробитачни.

У Београду 13. Априла 1865.

(1—3) КОСТА П. Л. СЕЛАКОВИЋ.

Др. **КОН,** зубни лекар из Беча, приспео је у Београд и са станом се налази у гостионици код „Јелена“ бр. 4. (1—3)

Потписани јављам да сам добио из Турске семена од најфинија дувана бохче, и продајем га по умереној цени. Ко има вољу купити, нека ми се изволи јавити.

У Београду 10. Априла 1865.

НИКОЛА П. КИКИ.

(2—3) трговац на зереку.

Потписани је јуче пред подне, идући од луднице топчидерским друмом до министарства унутрашњих дела, а одатле теразијама на стамбол-капију у чаршију до куће г. Гарашанина, изгубио кесу с 10 # ц. Кеса је од црвена платна, а у њој друга, у којој су новци били, од бела платна. Који је нашао, нека изволи предати у администрацију „Видова Дана“, па ће добити пристојну награду.

У Београду 8. Марта 1865.

(2—3) Тадија Јелушић.

☞ Један врло згодан квартир с две велике собе, две кујне, пространим ходником, подрумом и шупом на Теразијама у кући пок. Ђорђа Божића даје се од Ђурђева дана под кирију. За погодбу ваља се пријавити потписаним.

У Београду, 27. Марта 1865. год.

тутори

(3—3) **ТОМА М. МРЦАЛИЛОВИЋ, ИЛИЈА САВИЋ.**

☞ У Понедељник 19. ов. мес. продаваће се разног рода покућанство на јавној лицитацији у кући др. Бирга на путу топчидерском више војничке академије. (2—5)

☞ **Који уме добро с немачког преводити на српски, може добити занимање у редакцији „Видова Дана“. Који би разумевао и француски, тај ће имати првенство.** (2—3)

☞ Младић један, који зна српски, немачки, француски, и италијански, тражи какву год службу. Зањ се распитати може у администрацији ових новина. (3—3)

☞ У књижарници *Вел. Валожића* у Београду може се по 20 пара комад добити: Ђ. Даничића **„Рецензија о Светићеву Огледалу“**, прештампана из *„Видова Дана“*. (3—3)

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.